

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY ROŚCISZEWO
DO ROKU 2013**

Spis treści

I. Wstęp	2
II. Strategia – definicje, zakres i struktura dokumentu.....	3
Część I. PROFIL SPOŁECZNO - GOSPODARCZY GMINY	5
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ.....	5
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	6
2.1.Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.....	6
2.2. Zaopatrzenie i pobór wody	8
2.3. Gospodarka energetyczna	9
2.4. System komunikacji	10
2.5.Infrastruktura komunikacji elektronicznej	12
3.DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	13
4. UKŁAD OSADNICZY	14
5. GOSPODARKA	14
5.1. Rolnictwo	14
5.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza.....	16
6. MIESZKAŃCY.....	17
6.1.Sytuacja demograficzna.....	17
6.2. Poziom wykształcenia i jego specyfika.....	18
6.3.Poziom bezrobocia.....	19
7. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	20
7.1. Ochrona zdrowia	20
7.2. Opieka Społeczna.....	20
8. SYSTEM EDUKACJI	23
9. KULTURA I SPORT	24
10.ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	25
11. OCHRONA ŚRODOWISKA	29
12.TURYSTYKA	33
CZĘŚĆ II - ANALIZA SWOT	34
1. UWAGI OGÓLNE.....	34
2. TABELA ANALIZY SWOT	35
CZĘŚĆ III. STRATEGIA ROZWOJU.....	41
ZAKOŃCZENIE	44

I. Wstęp

Trwająca od 15 lat odbudowa samorządu terytorialnego w Polsce zmienia w coraz większym stopniu relacje pomiędzy uczestnikami życia publicznego na poziomie lokalnym. Władze gminne z administratora - zarządcy w ciągu tego okresu stały się autentycznym partnerem lokalnych społeczności. Ich celem nadrzędnym jest troska o rozwój gminy i zapewnienie możliwie najwyższego poziomu życia obywateli, troszcząc się nie tylko o ich byt materialny, ale zapewniając warunki do ich wszechstronnego rozwoju. Proces ten jest procesem dwukierunkowym – również mieszkańcy widząc ukierunkowane na ich dobro działania władz gminy podejmują z nimi współpracę, formułując wnioski i wskazując obszary, gdzie należy skoncentrować podejmowane wysiłki i lokowane środki. Zapadające decyzje, z uwagi na szczupłość zasobów muszą być przemyślane i perspektywiczne. Dlatego tak ważnym jest ich podejmowanie w drodze dialogu i w wyniku konsensusu społecznego.

Złożone uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne kształtujące obraz i potrzeby gminy Rościszewo powodują konieczność podjęcia prac analitycznych i koncepcyjnych dotyczących jej przyszłości. Optymalną formą przygotowania przyszłych działań na szczeblu gminy jest Strategia Rozwoju. Wieloletnie planowanie i etapowanie poszczególnych zadań, wyznaczanie celów strategicznych pozwala stworzyć spójną i ambitną wizję, którą można zrealizować tylko dzięki trafnej koncepcji rozwoju opartej na rzetelnej analizie stanu obecnego.

Przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do struktur zjednoczonej Europy ma znaczenie nie tylko w wymiarze ogólnokrajowym, ale również lokalnym. Gminy, stanowiące niezwykle istotny element struktury organizacyjnej państwa będący naturalnym forum, płaszczyzną organizowania, rozwoju i zaspakajania potrzeb lokalnej społeczności stają w związku z tym przed szeregiem nowych wyzwań.

Warunkiem zrównoważonego rozwoju jest planowe i oparte na rzetelnej analizie stanu faktycznego dostrzeżenie szans i zagrożeń, zminimalizowanie niekorzystnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych oraz maksymalne wykorzystanie wszystkich walorów, mocnych stron i możliwości. Dlatego potrzebą chwili jest opracowanie planu wytyczającego cel nadrzędny dla władz gminy oraz wskazanie dróg do jego osiągnięcia. Opracowana Strategia Rozwoju Gminy Rościszewo do roku 2013 jest dokumentem, wskazującym mieszkańcom kierunki rozwoju ich wspólnoty samorządowej, władzom gminy zaś służyć będzie, w miarę realizacji programu, jako miernik realizacji osiągnięć założonych celów.

II. Strategia – definicje, zakres i struktura dokumentu

Dla potrzeb opracowania niniejszego dokumentu strategię można zdefiniować jako szereg, wewnątrznie spójnych, powiązanych ze sobą zaplanowanych działań, opracowanych świadomie i celowo, określających sposób osiągania wyznaczonych celów. Opracowana Strategia Rozwoju Gminy Rościszewo formułuje cel nadrzędny oraz służące jego realizacji cele strategiczne dotyczące poszczególnych sfer życia mieszkańców. Celom strategicznym przypisano cele operacyjne będące uszczegółowieniem wytyczonych zadań.

Przyjęta strategia określa jej horyzont czasowy do roku 2013. Takie założenie wynika z konieczności planowania w odpowiednio długim przedziale czasowym, tak by możliwe było oderwanie się od rozważania jedynie doraźnych koncepcji prorozwojowych będących potrzebą chwili, a niekoniecznie ważnych dla spójnej i całościowej wizji rozwoju. Z drugiej zaś strony okres ten pokrywa się z przyjętą w państwach Wspólnoty Europejskiej praktyką planowania strategicznego gdzie przyjmuje się siedmioletnie okresy planowania (najbliższy okres to lata 2007 – 2013). Polityka unijna, w szczególności manifestująca się w ramach promowania rozwoju regionalnego ujmowana jest również w siedmioletnich przedziałach czasowych. Strategia Rozwoju Gminy Rościszewo uwzględnia ten fakt, korelując okres planowania w gminie z realizowaną obecnie koncepcją polityki unijnej i kończy się wraz z upływem kolejnego siedmioletniego okresu planowania na poziomie unijnym, którego zarys jest w chwili obecnej znany. Pozwala to na uwzględnienie w Strategii Rozwoju Gminy Rościszewo polityki pozyskiwania funduszy strukturalnych stanowiących niezwykłą i niepowtarzalną szansę na zdynamizowanie rozwoju społeczności lokalnej. Dokument nawiązuje również do nowego Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013.

Strategia Rozwoju Gminy składa się z trzech części.

Pierwsza część dokumentu (Profil Społeczno – Gospodarczy Gminy) obejmuje skrótową, rzetelną i obiektywną ocenę stanu istniejącego w chwili obecnej. Z tego powodu Profil Społeczno-Gospodarczy koncentruje się na przedstawieniu danych dotyczących tych sfer życia gminy, które wpływają najbardziej na sytuację jej mieszkańców. Analiza obecnego stanu społeczeństwa, gospodarki, stanu środowiska naturalnego stanowi przyczynek do dokonania trafnej diagnozy stanu rzeczy.

Druga część (Analiza SWOT) jest analizą szans i zagrożeń, mocnych i słabych punktów w kolejnych obszarach funkcjonowania społeczności lokalnej i władz gminnych. Analiza SWOT przedstawiona została na następujących po sobie tabelach, wskazujących w czytelny sposób pola koniecznej interwencji i punkty prorozwojowe.

W części trzeciej (Strategia Rozwoju) znalazło się wskazanie wizji gminy. Określono w niej cel nadrzędny, sformułowano cele strategiczne oraz służące ich wykonaniu cele operacyjne. Wybór celów został dokonany z jednej strony w oparciu o wnioski wypływające z analizy SWOT, z drugiej zaś strony stanowi on projekcję potrzeb zgłaszanych przez społeczność lokalną bądź bezpośrednio, bądź poprzez radnych gminy.

Szczegółowe zadania podejmowane dla realizacji określonych celów strategicznych ujęte są w przygotowanym wcześniej Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Rościszewo na lata 2004 – 2006 i 2007 – 2013. Dokument ten określa nie tylko przyjęte zadania, wskazuje również sposób finansowania projektów i mierniki ich realizacji. Plan Rozwoju Lokalnego ma charakter otwarty i może ulec modyfikacjom w przypadku znaczących zmian uwarunkowań zewnętrznych bądź wewnętrznych.

Część I. PROFIL SPOŁECZNO - GOSPODARCZY GMINY

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Rościszewo położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie sierpeckim. Gmina sąsiaduje:

- od południa z gminami Sierpc i Zawidz oraz miastem Sierpc;
- od zachodu z gminą Szczutowo (powiat Sierpc) oraz gminą Skrwilno (powiat rypiński);
- od północy z gminami Biezuń i Lutocin (powiat żuromiński);
- od południowego wschodu z gminą Zawidz (powiat sierpecki).

Rościszewo leży w odległości 9 km od Sierpca, 45 km od Płocka i 145 km od Warszawy.

Oś komunikacyjną gminy stanowi droga wojewódzka nr 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Sierpc - Dobrzyń n/w.

Gmina zajmuje powierzchnię 115,08 km². Zamieszkuje ją 4491 mieszkańców. Wskaźnik zaludnienia wynosi 39 os/km².

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia geodezyjna	11508	100
- użytki rolne	9285	80,7
- grunty pod lasami i zadrzewieniami	1323	11,5
Pozostałe grunty	900	7,8

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

Rościszewo pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego, w którym mieści się Urząd Gminy. W skład gminy wchodzi 29 sołectw. Poniżej przedstawiono sołectwa gminy Rościszewo wraz liczbą ludności w kolejności malejącej.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1	Rościszewo	783
2	Polik	359
3	Lipniki	302
4	Zamość	244
5	Września	229

6	Łukomie	226
7	Babiec Piaseczny	193
8	Rzeszotary - Chwały	175
9	Borowo	163
10	Babiec Więczanki	149
11	Puszcza	148
12	Kuski	142
13	Stopin	135
14	Śniedzanowo	114
15	Rzeszotary - Zawady	99
16	Rumunki - Chwały	97
17	Rzeszotary - Stara Wieś	91
18	Kownatka	91
19	Nowy Zamość	89
20	Komorowo	85
21	Łukomie Kolonia	82
22	Pianki	77
23	Topiąca	66
24	Babiec Rżały	60
25	Bryski	59
26	Ostrów	55
27	Rzeszotary - Pszczele	47
28.	Nowe Rościszewo	38
29	Rzeszotary - Gortaty	33
	Razem	4491

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.1. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Sieci kanalizacyjne

Na terenie gminy Rościszewo powstają ścieki bytowo-gospodarcze wynikające z zamieszkania i prowadzonej działalności (głównie rolniczej). Gmina nie jest skanalizowana. Nieczystości gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych zlokalizowanych na terenie

poszczególnych posesji. Na obszarze gminy znajduje się 589 takich zbiorników. Poniżej podano liczbę zbiorników w poszczególnych miejscowościach:

Nazwa miejscowości	liczba zbiorników bezodpływowych
Rościszewo	187
Polik	51
Zamość	38
Lipniki	34
Września	31
Rzeszotary Chwały	29
Kuski	24
Łukomie	20
Zamość Nowy	17
Babiec Piaseczny	14
Borowo	14
Babiec Więczanki	13
Rzeszotary Pszczele	12
Rzeszotary Stara Wieś	11
Puszcza	11
Stopin	10
Nowe Rościszewo	8
Pianki	8
Zawady	8
Śniedzanowo	7
Komorowo	7
Rzeszotary Gortaty	6
Kownatka	6
Topiąca	5
Łukomie Kolonia	5
Babiec Rżały	5
Rumunki Chwały	4
Bryski	4
ogółem w gminie	589

*dane Urzędu gminy Rościszewo

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy nie funkcjonują oczyszczalnie ścieków. Dotyczy to zarówno obiektów komunalnych jak i przydomowych oczyszczalni ścieków instalowanych w gospodarstwach, przedsiębiorstwach czy obiektach użyteczności publicznej.

Rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej jest jednym z najpilniejszych zadań gminy. Istniejący stan stanowi zagrożenie dla wód podziemnych i właściwego stanu sanitarnego gminy. Kładzie się również cieniem na wysiłkach władz gminnych, dla których ekologia jest ważną osią rozwoju. Gmina zamierza w najbliższym czasie rozpocząć budowę oczyszczalni

ścieków zlokalizowanej w Zamościu z punktem zlewnym w Łukomiu (bądź Borowie). Ponadto władze gminy zamierzają zaangażować się w promowanie i wspieranie małych oczyszczalni przydomowych oraz likwidację nieszczelnych szamb, które powinny zostać zastąpione szczelnymi zbiornikami ścieków.

2.2. Zaopatrzenie i pobór wody

Sieci wodociągowe

Długość czynnej sieci wodociągowej w gminie Rościszewo wynosi 43,6 km, a długość przyłączy 14,9 km. Poniżej przedstawiono dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Rościszewo.

Gmina/ Sołectwo	Wodociąg					
	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Połączenia budynków		Woda pobrana dam ³	Woda dostarczona	
		Długość km	Liczba szt.		Razem dam ³	W tym gosp. domowym, zbiorowym i indywidualny m rolnym
Ogółem gmina	43,6	14,9	51	137,8	108,1	74
Rościszewo	9,7	0,3	213		41,0	22,9
Polik	3,8	2,3	59		7,8	6,8
Września	2,9	1,1	35	-	5,9	4,9
Lipniki	3,4	1,5	34		7,9	6,9
Zamość	1,4	0,3	40		6,2	6,2
Zamość Nowy	0,7	0,4	17		2,5	2,5
Śniedzanowo	1,2	0,3	7		2,4	2,4
Komorowo	1,3	0,9	7		2,6	2,6
Kuski	9,1	3,5	25		7,8	6,8
Rościszewo Nowe	1,7	0,4	10		1,9	1,9

Rzeszotary Pszczele	1,9	0,5	12		2,3	2,3
Rzeszotary Stara Wieś	0,8	1,0	12		1,4	1,4
Rzeszotary Gortaty	2,5	0,4	6		2,2	2,2
Rzeszotary Chwały	3,2	2,0	33		16,2	4,2

* Podstawa: Dane Urzędu gminy Rościszewo

Na potrzeby wodociągu eksploatowane są trzy studnie głębinowe. Zgodnie z udzielonym pozwoleniem wodnoprawnym mają one następujące parametry:

Q śr. dobowe – 1550m³ /d

Q max dobowe - 1950 m³/d

Qmax godz.- 105m³/h

Urządzenia do poboru i uzdatniania wody znajdują się w miejscowościach Łukomie i Rościszewo.

Wskaźnik zwodociągowania gminy wynosi 37%.

Poniżej przedstawiono dane GUS z 2002 r. w formie tabelarycznej.

mieszkania ogółem	wodociąg			
	sieć	%	ujęcie lokalne	%
1055	443	42	363	34

* podstawa: Dane GUS

Ze względu na złą jakość wód zaskórnych należy dążyć do wyeliminowania studni kopanych w tych gospodarstwach, do których nie doprowadzono jeszcze wodociągu zbiorowego. Jedynym skutecznym rozwiązaniem w tym zakresie może być pełne zwodociągowanie terenu całej gminy.

2.3. Gospodarka energetyczna

Elektroenergetyka

Praktycznie cały obszar gminy jest zelektryfikowany. Aktualnie źródła energii elektrycznej w postaci stacji transformatorowych wysokiego napięcia posiadają rezerwy mocy oraz możliwości rozbudowy, nie występują zatem bariery dla rozwoju sieci średniego napięcia i wzrostu poboru mocy.

Realizując cele rozwoju gminy należy uwzględnić wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną. Związane to jest z rozwojem usług, przetwórstwa rolno-spożywczego nowoczesnego rolnictwa, bazy turystycznej oraz budownictwa letniskowego. W związku z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na energię elektryczną jak również w celu poprawy jakości dostarczanej energii (zabezpieczenie normatywnego spadku napięcia oraz zmniejszenia awaryjności sieci) należy rozważyć wymianę części napowietrznych przewodów elektrycznych. Ponadto zgodnie z przygotowanym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy w północnej części gminy programowana jest linia wysokiego napięcia 500KV oraz budowa nowych stacji transformatorowych na terenach rozwojowych.

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

W miejscowości Łukomie na rzece Skrwa znajduje się młyn wodny z turbiną do wytwarzania prądu.

Gazownictwo

Obecnie gmina nie posiada dostępu do gazu przewodowego. Barięą jest znaczna odległość od gazociągów źródłowych. Gazyfikacja pozwoliłaby na znaczną redukcję emitowanych zanieczyszczeń. Gaz jest paliwem zarówno mniej szkodliwym dla środowiska jak i w dłuższym okresie czasu tańszym w eksploatacji urządzeń grzewczych.

Ciepłownictwo

W gminie brak jest centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło.

Podstawowa sieć wsi to typowa zabudowa wiejska z przewagą domów jednorodzinnych wolnostojących, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, jednak z przewagą wykorzystania węgla. Również obiekty użyteczności publicznej opalane są głównie węglem. Dotyczy to siedziby Urzędu Gminy i szkoły w Poliku. Szkoły w Rościszewie i Łukomiu opalane są olejem opałowym.

2.4. System komunikacji

Drogi

Struktura przestrzenna sieci drogowej gminy Rościszewo jest średnio rozwinięta. Najważniejszym elementem tej sieci jest droga wojewódzka nr 541 relacji Dobrzyń -

Rościszewo - Lubawa przebiegająca przez gminę na odcinku długości 13,6 km. Pozostałą sieć drogową stanowią drogi powiatowe i gminne. Wskaźnik gęstości dróg wynosi 104,14km/100km²

Zestawienie dróg publicznych w gminie Rościszewo

Drogi wojewódzkie

Lp.	Nr Drogi	Nazwa Drogi	Długość odcinka (m)	Rodzaj Nawierzchni
1	541	Dobrzyń – Rościszewo - Lubawa	13600	Twarda bitumiczna

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy Rościszewo

Drogi powiatowe

Lp	Nr Drogi	Nazwa Drogi	Długość odcinka (m)	Rodzaj Nawierzchni
1	102	Granica województwa.-Puszcza -Września	4347	Częściowo polna Częściowo żwirowa
2	103	Łukomie-Dziki Bór	3500	Twarda bitumiczna
3	104	Stopin -Pianki-Puszcza	3866	Twarda bitumiczna
4	106	Łukomie-Białasy	3538	Twarda bitumiczna
5	107	Poniatowo-Borowo	7812	Twarda bitumiczna
6	108	Stopin-Września	2787	Twarda bitumiczna
7	109	Rościszewo-Wrzesnia	5105	Twarda bitumiczna
8	110	Rościszewo-Łukomie	3863	Twarda bitumiczna
9	134	Sierpc-Dąbrówki-Kuski	3410	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo żwirowa
10	135	Rościszewo-Kuski-Komorowo	4881	Częściowo Twarda bitumiczna Częściowo żwirowa
11	136	Rościszewo-Żabowo - Szumanie	6432	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo polna
12	137	Rościszewo – Jaworowo - gr.pow.	7950	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo polna
13	139	Lelice –Grąbiec -Zawady	7350	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo polna
14	140	Goleszyn-Borkowo-Zgagowo	2124	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo żwirowa

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy Rościszewo

Drogi gminne:

Lp.	Nr Drogi	Nazwa Drogi	Długość odcinka (m)	Rodzaj Nawierzchni
1	1	Granica gminy – Topiąca-Łukomie Kolonia	3500	Polna
2	2	Dr.nr 107 - Września- granica powiatu	3300	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo żwirowa
3	3	Września – Droga Powiatowa nr 108	1000	Polna
4	4	Gorzeń-Łukomie	3900	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo polna
5	5	Stopin – Lipniki	5700	Częściowo polna Częściowo żwirowa
6	6	Łukomie - Babiec – Dr.nr 541	5000	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo żwirowa
7	7	Borowo-droga powiatowa nr 110	1600	Częściowo żwirowa Częściowo bruk
8	8	Rościszewo - Ostrów	3500	Częściowo polna Częściowo żwirowa
9	9	Babiec Piaseczny Kolonia- droga woj. Nr 541	900	Częściowo twarda bitumiczna Częściowo żwirowa
10	10	Dr.nr 541 – Zamość	3500	Polna
11	11	Dr.nr 134 – Borkowo Wielkie	900	żwirowa

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy Rościszewo

Mosty i przepusty

Na terenie gminy funkcjonuje pięć mostów: dwa w miejscowości Łukomie i po jednym w miejscowościach: Borowo, Puszcza, Babiec-Więczanki. Ich stan jest zadowalający.

Przewozy pasażerów

Sprawny dojazd do siedziby gminy, instytucji, szkół, zakładów pracy i większości sołectw zapewnia sieć dróg powiatowych i gminnych obsługiwanych przez PKS.

Komunikacja wodna, lotnicza i kolejowa na terenie gminy nie występuje.

2.5. Infrastruktura komunikacji elektronicznej

Na całym obszarze gminy dostępna jest telefonia przewodowa. Poniżej przedstawiono liczbę abonentów w latach 1995-1999.

Rok	1995	1996	1997	1998	1999
liczba abonentów	140	143	188	197	208

*podstawa: Dane GUS.

Zainstalowana centrala nie umożliwiła niestety dostępu do szerokopasmowych łącz internetowych typu NEOSTRADA.

Gmina Rościszewo znajduje się w zasięgu następujących stacji bazowych telefonii komórkowej:

- PTK Centertel
- ERA GSM
- PLUS GSM

W najbliższej przyszłości w Rościszewie powstanie przekaźnik sieci PLUS GSM.

3.DZIEDZICTWO KULTUROWE

Na obszarze gminy występuje kilka obiektów o znaczących wartościach kulturowych. Są to głównie obiekty sakralne, zespoły parkowo-dworskie oraz cmentarze.

Spis zabytków na terenie gminy Rościszewo

Lp.	Lokalizacja	Dziedzictwo Kulturowe
1	Rościszewo	Zespół dworski z końca XVIII w. w stylu barokowym obejmujący dwór, spichlerz i park. Znany z częstych pobytów i koncertów F. Chopina. Obiekt wymagający remontu i zabiegów konserwatorskich.
2	Łukomie	Dworek drewniany wraz z parkiem z przełomu XVIII i XIX wieku. Obiekty wymagające remontu i zabiegów konserwatorskich.
3	Łukomie	Kościół drewniany z 1761 roku, dzwonnica Kościoła
4	Rościszewo	Kościół murowany z cegły w stylu barokowym z 1781 roku, brama Kościoła, dzwonnica
5	Rościszewo	Cmentarz rzymskokatolicki
6	Łukomie	Cmentarz rzymskokatolicki

Gmina podejmuje działania by właściwie wykorzystać dziedzictwo kulturowe. Jest ono nie tylko źródłem historycznych korzeni i istotnym czynnikiem tożsamości mieszkańców, ale stać się może również czynnikiem przyciągającym potencjalnych turystów, przyczyniając się tym samym do aktywizacji gospodarczej i społecznej gminy. Dlatego konieczna jest właściwa ekspozycja istniejących obiektów, zapewnienie warunków do pełnego wykorzystania ich walorów estetycznych, artystycznych i historycznych chociażby poprzez poszukiwania nowych zadań i adaptacji umożliwiających funkcjonowanie obiektów zabytkowych w realiach gospodarki rynkowej. Tym niemniej dla ochrony istniejącego dziedzictwa należy przyjąć zasadę nadrzędności jego ochrony nad bieżącymi potrzebami zagospodarowania przestrzennego.

4. UKŁAD OSADNICZY

Sieć osadniczą wyznacza przestrzeń przeznaczona do urbanizacji. Z uwagi na fakt, że obecnie wiodącym sektorem gospodarki w gminie jest rolnictwo warunkuje ono, biorąc pod uwagę obszar gruntów ornych, rozwój przestrzenny gminy. Z charakterem obsługi przestrzeni rolniczej związana jest typowa zabudowa wiejska, chociaż coraz większy wpływ na kształt zabudowy mają trasy komunikacyjne.

Rościszewo jest ośrodkiem o charakterze lokalnym. Tutaj i we wsiach Łukomie i Stopin koncentruje się działalność inwestycyjna, mieszkaniowa i produkcyjno-usługowa. Na tereny potencjalnego rozwoju zabudowy turystyczno-rekreacyjnej wyznaczono miejscowości Rzeszotary Zawady, Borowo, Rzeszotary Chwały.

5. GOSPODARKA

Gmina Rościszewo przynależy do regionu o podstawowej funkcji rolniczej i w związku z tym w strukturze gospodarki dominuje gospodarka rolna reprezentowana przez rodzinne gospodarstwa indywidualne. Również działające na terenie gminy nieliczne zakłady pracy i przedsiębiorstwa ukierunkowane są najczęściej na obsługę lokalnego rynku.

5.1. Rolnictwo

Struktura gospodarstw

Na terenie gminy znajduje się 810 gospodarstw rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosiła w 2002r. 12,7 ha. Dominującą, a właściwie jedyną formą własności ziemi w gminie jest gospodarstwo indywidualne. Cechą charakterystyczną gminy wysoki udział gospodarstw dużych – pow. 15 ha.

Struktura agrarna w gminie Rościszewo

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha	
		ogólna	W tym użytków rolnych
Ogółem	810	10323,5	9094
do 1 ha	156	64,95	42,66
2 ha do 5 ha	113	350,16	283,74
5ha do 10ha	149	1289,34	1136,39
10 ha do 15 ha	154	2109,84	1868,66
pow. 15 ha	238	6509,18	5762,55

* podstawa; Dane GUS

Produkcja roślinna i zwierzęca.

W strukturze zasiewów dominują zboża. Ich areał zajmuje ok. 86 % ogólnej powierzchni zasiewów. Na dalszych miejscach lokują się rośliny okopowe i pastewne. Wynika to z przydatności gleb (największą grupę gleb stanowi kompleks żytni) oraz warunków klimatycznych – niski wskaźnik opadów atmosferycznych.

Wyszczególnienie	Ogółem	
	w ha	w %
Ogółem	6441,99	100
Zboża ogółem	5563,13	86,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	5518,19	85,7
Strączkowe jadalne na ziarno	3,76	0,1
Ziemniaki	489,02	7,6
Przemysłowe	104,28	1,6
Pastewne	264,42	4,1
Pozostałe.	17,38	0,3

* podstawa; Dane GUS

Hodowla obejmuje głównie trzodę chlewną i bydło. Jest to konsekwencją struktury zasiewów (zboża) oraz stosunkowo niewielkiego udziału użytków zielonych w ogólnej ilości użytków rolnych. Wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących te typy produkcji wskazuje na brak specjalizacji w hodowli. Należy odnotować również funkcjonujące fermy drobiu.

Wyszczególnienie	Ogółem sztuk	Liczba gospodarstw	% ogółu gospodarstw
Bydło	5361	505	62,3
- w tym krowy	2814	468	57,8
- w tym krowy mleczne	2813	467	57,7
Trzoda chlewna	18122	463	57,2
-w tym lochy	1688	348	43,0
Owce	-	-	-
- w tym maciorki 1-roczone i starsze	-	-	-
Kozy	46	18	2,2
- w tym samice 1-roczone i starsze	25	14	1,7
Konie	29	23	2,8
- W tym konie 3-letnie i starsze	24	19	2,3
Króliki (samice)	174	22	2,7
Pozostałe zwierzęta futerkowe (samice)	-	-	-
Drób ogółem	154564	475	58,6
w tym drób kurzy	135746	449	55,4

Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 100 ha użytków rolnych	77		
---	----	--	--

*podstawa; Dane GUS

5.2. Pozarolnicza działalność gospodarcza

Typowo rolniczy charakter gminy potwierdza niewielka liczba podmiotów gospodarczych. W 2002 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 168 podmiotów. Jednakże tylko 58 z nich to podmioty prowadzące typowo komercyjną działalność gospodarczą. Pozostałe to instytucje, szkoły, stowarzyszenia itp. Największe z nich to:

- PPH Cegłotex – producent ceramiki budowlanej z siedzibą w Babcu Piasecznym
- Hodowla i Wylęgarnia Drobiu w Babcu Piasecznym
- „Filpol” – Baza handlowa stacja paliw w Łukomiu
- Zakład Mięсны „Trojka” w Rościszewie
- Sklep Przemysłowo Rolniczy w Rościszewie
- Piekarnia w Rościszewie

Poniżej przedstawiono ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON.

Obręb	Lata							
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Gmina Rościszewo	56	62	93	124	148	161	154	168

* podstawa; Dane GUS

Handel

Na terenie gminy istnieje dobrze rozwinięta sieć sklepów. Pozwalają one na zaopatrzenie mieszkańców w niezbędne artykuły. W dużej mierze oparte są na samozatrudnieniu prowadzących je osób i ich rodzin. Jednakże, podobnie jak w skali całego kraju z trudem znoszą one konkurencję dużych sieci handlowych.

Poniżej przedstawiono ilość sklepów w gminie Rościszewo w latach 1995-2002.

	Lata							
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Gmina Rościszewo	21	28	31	33	35	33	37	34

* podstawa; Dane GUS

Obsługę finansową zapewnia Bank Spółdzielczy w Rościszewie.

6. MIESZKAŃCY

6.1. Sytuacja demograficzna

Wielkość populacji

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy na obszarze gminy należy:

- utrzymanie się średniego wskaźnika gęstości zaludnienia
- zmieniająca się struktura wieku ekonomicznego ludności z zaznaczającym się spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, spadającym procentowym udziałem ludności w wieku produkcyjnym i występowanie wzrostowego trendu procentowego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym,
- utrzymanie się równowagi płci,
- utrzymanie się dodatniego poziomu przyrostu naturalnego
- zapobieżenie ujemnemu saldu migracji.

Wielkość populacji i zmiany w czasie

Rok	Liczba ludności	Przyrost naturalny
1995	4486	-12
1996	4494	24
1997	4471	-6
1998	4431	4
1999	4423	12
2000	4432	10
2001	4418	15
2002	4350	5

* podstawa; Dane GUS

Dane wskazują na spadkową tendencję liczby ludności. Przyczyną tego stanu rzeczy jest ujemne saldo migracji.

Struktura wiekowa

Poniższa tabela przedstawia populację gminy w rozbiu na ekonomiczne grupy wiekowe uwzględniając płeć.

Ogółem	W wieku							
	przedprodukcyjnym						produkcyjnym	poprodukcyjnym
	razem	0-2	3-6	7-12	13-15	16-17		
razem	4350	167	246	489	216	135	2298	799

mężczyźni	2177	91	137	245	109	72	1265	258
kobiety	2173	76	109	244	107	63	1033	541

* podstawa; Dane GUS

6.2. Poziom wykształcenia i jego specyfika

Poniższa tabela przedstawia poziom wykształcenia w różnych grupach wiekowych oraz ze względu na płeć.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poziom wykształcenia (osoby)					
	wyższe	Policealne	Licealne (+ śr. Zawodowe)	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
OGÓŁEM	75	62	537	837	1575	362
19 lat i mniej	-	-	20	22	403	37
20-29	30	25	196	171	108	5
30-39	21	12	141	311	95	6
40-49	9	8	109	239	168	8
50-59	6	9	30	64	285	19
60-64	3	3	16	13	139	20
65 lat i więcej	6	5	25	17	377	267
mężczyźni	30	15	250	508	777	124
kobiety	45	47	287	329	798	238

* podstawa; Dane GUS

Szczególnie wysoki jest udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym. Jest to sytuacja niekorzystna, ponieważ na trudnym rynku pracy w regionie szansę mają osoby wykształcone, innowacyjne i łatwo przyswajające nowe technologie.

Niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej, obok niekorzystnego wpływu na tempo modernizacji rolnictwa, zmniejsza możliwość szerszego rozwinięcia pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi jako alternatywnego zatrudnienia dla występujących nadwyżek siły roboczej.

Wykształcenie pracujących w rolnictwie pozostaje na bardzo niskim poziomie ogólnym i fachowym. Podejmowane są wysiłki w celu zmiany tego stanu rzeczy. Gmina współuczestniczy w organizowaniu kursów, które przybliżałyby nowoczesne technologie upraw i hodowli oraz wskazywały niekonwencjonalne obszary tej działalności. (agroturystyka, odnawialne źródła energii, itp.)

Stosunkowo niewielka odległość gminy od Płocka pozwala na kontynuowanie nauki w tamtejszych szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych. Spośród uznanych ośrodków akademickich młodzież najczęściej wybiera Warszawę i Toruń.

Wzrost wykształcenia i rozwój zawodowy obserwuje się wśród nauczycieli. Proces ten spowodowany jest formalnoprawnymi wymogami tego zawodu.

6.3. Poziom bezrobocie

Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z pracy w rolnictwie. Cechą charakterystyczną tej gałęzi gospodarki jest kumulowanie przez nią nadwyżek siły roboczej i niewystępowanie zjawiska generowania nowych miejsc pracy. W połączeniu z rozdrobnioną strukturą obszarową gospodarstw skutkuje to przeludnieniem agrarnym i narastaniem ukrytego bezrobocia.

Największym działem zatrudnienia jest rolnictwo. Gminę cechuje niewielka ilość podmiotów gospodarczych, a w szczególności takich, które zatrudniałyby powyżej 10 pracowników. Niewielki odsetek takich zatrudnionych pracuje w sektorze usług, a i to głównie nierynkowych. Znaczącym pracodawcą w skali gminy jest samorządowa oświata.

Dynamika bezrobocia w gminie Rościszewo

Data	Liczba bezrobotnych		Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	
	ogółem	kobiet	ogółem	% ogółu
31.12.1997r.	304	136	107	38
31.12.1998r.	288	124	81	23
31.12.1999r.	378	157	95	29
31.12.2000r.	402	176	92	30
31.12.2001r.	436	204	91	38
31.12.2002r.	431	206	69	24
31.12.2003r.	433	217	63	29
30.09.2004r.	406	211	Bd.	Bd.

*Podstawa: dane PUP w Sierpcu

Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia z uwzględnieniem wykształcenia, płci oraz czasu pozostawania bez pracy.

wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						W tym. kobiet
			Do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	Pow.24	
Wiek	15-17 lat	0	0	0	0	0	0	0	0
	18-24	146	7	14	15	29	42	39	74
	25-34	138	6	10	14	23	23	62	77
	35-44	85	3	11	1	9	16	45	41
	45-54	56	2	7	3	10	6	28	24
	55-59	6	0	4	0	1	0	1	1
	60-64 lata	2	0	0	0	0	0	2	-
szcze- gół	Wyższe	12	0	3	1	3	4	1	10
	Polic i śr. Zaw.	90	6	6	13	10	28	27	58

	Średnie . Ogólnokoszt	15	1	0	0	7	4	3	14
	Zasadnicze zawodowe	150	4	20	7	29	21	69	70
	Gimnazjalne i poniżej	166	7	17	12	23	30	77	65
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	65	4	6	2	8	13	32	34
	1-5	101	4	14	7	16	21	39	56
	5-10	55	3	4	5	14	7	22	29
	10-20	34	2	7	2	4	5	14	13
	20-30	14	1	5	0	3	1	4	2
	30 lat i więcej	2	0	1	0	0	0	1	1
	Bez stażu	162	4	9	17	27	40	65	82
Ogółem	433	18	46	33	72	87	177	217	

*Podstawa: dane PUP w Sierpcu

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych ponad połowę stanowią kobiety, a odsetek ludzi młodych w wieku 18-24 lat) sięga 33%. Dodatkową niekorzystną cechą jest wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, wysoki udział osób o niskim poziomie wykształcenia i osób bez kwalifikacji. Sytuację dodatkowo komplikuje fakt pozostawania ponad 75% bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Analiza popytu na pracę nie rokuje szybkiej poprawy w tym zakresie. Równie niekorzystna jest sytuacja absolwentów, którzy nie podjęli dotąd żadnej pracy. Wymagania pracodawców dotyczą najczęściej osób z doświadczeniem zawodowym a brak możliwości podjęcia pierwszej pracy znacząco ogranicza możliwości zatrudnienia absolwentów. Ponadto wiele kierunków kształcenia nie odpowiada obecnie potrzebom rynku pracy.

Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu.

7. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

7.1. Ochrona zdrowia

Ochronę zdrowia mieszkańców gminy Rościszewo zapewnia Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowia w Rościszewie. Zatrudnia on troje lekarzy: dermatologa, internistę i pediatrę. Ponadto w gminie funkcjonuje gabinet stomatologiczny.

Zaopatrzenie w leki zapewnia punkt apteczny w Rościszewie.

7.2. Opieka Społeczna

Opieka społeczna w gminie realizowana jest poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rościszewie, który zatrudnia 5 osób. Ośrodek wykonuje zadania zlecone gminie zgodnie z ustaleniami przekazanymi

przez wojewodę oraz zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustaleniami Rady Gminy oraz świadczenia rodzinne.

Zadania zlecone gminie obejmują:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ
- przyznawanie świadczeń rodzinnych: zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenia opiekuńcze
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez gminę należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej
- przyznawanie pomocy rzeczowej
- praca socjalna
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu
- dożywianie dzieci
- opieka nad rodziną i dzieckiem
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy

Ośrodek czynnie współpracuje z Policją i Sądem Rejonowym w Sierpcu w celu zwalczania patologii społecznych. Wraz ze szkołami z terenu gminy organizuje letnie wypoczynki na Stancyi Harcerskiej w Słupi dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i o niskich dochodach.

Wsparcie socjalne

Gmina poprzez system zasiłków i dotacji celowych udziela wsparcia osobom wymagającym pomocy. Do kategorii osób wspieranych materialnie przez gminę należy zaliczyć przede

wszystkim ludzi nieporadnych życiowo, rodziny wielodzietne, osoby z rodzin patologicznych, ludzi starych, przewlekle chorych i bezrobotnych. Konieczność zapewnienia w wydatkach gminnego budżetu kwot na cele pomocy o charakterze socjalnym ogranicza środki, które w innej sytuacji można by skierować na rozwój gminy.

Rodzaje udzielonego wsparcia w gminie Rościszewo w zależności od powodów trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w tych rodzinach		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Ubóstwo	321	420	240	1412	1783	1096
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	44	25	21	172	124	138
Bezrobocie	42	68	58	172	292	263
Niepełnosprawność	21	22	33	69	73	148
Długotrwała choroba	15	51	17	78	117	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	166	65	31	1090	369	141
w tym:						
- rodziny niepełne	24	20	7	79	86	24
- rodziny wielodzietne	48	45	14	404	283	105
Alkoholizm	18	8	5	89	34	25
Narkomania	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

Wykorzystanie środków finansowych ogółem (za 2003r.)

Zadania	Plan	Wykonanie	%
Zadania zlecone gminie	229138	229138	100
Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	19261	19261	100
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	8913	8913	100
Zadania własne gminy:	180197	180197	100
w tym			
- zasiłki celowe i w naturze	28500	28500	
- dotacja celowa na dożywianie dzieci w szkole	57241	57241	

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

Zakres pomocy społecznej świadczonej w gminie (realizacja zadań zleconych)

Rodzaj pomocy	Nakłady	Ilość osób/ilość świadczeń[2003 r.]
Zasiłki stałe	49.742,-	11/119
Zasiłki stałe wyrównawcze	16.927,-	7/68
Zasiłki rodzinne		
Zasiłki pielęgnacyjne	19.261,-	15/124
Zasiłki z tyt. macierzyństwa	28.838,-	21/100
Renty socjalne	74.028,-	22/186
Zasiłki okresowe	8.136,-	46/68
Składki na ubezpiec. emerytalne i rentowe	19.300,-	8/ 220
Zasiłki okres. gwarantowane	12.906,-	4/ 35
Ogółem dotacja	229.138,-	134/ 920

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

8. SYSTEM EDUKACJI

Szkoły

Na terenie gminy Rościszewo funkcjonują niżej wymienione placówki oświatowe:

- Gimnazjum w Rościszewie;
- Szkoła Podstawowa w Rościszewie z filiami w Starej Wsi i Poliku
- Szkoła Podstawowa w Łukomiu;

Szkolnictwo publiczne podstawowe i gimnazjum w roku szkolnym 2004/2005

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość
1	Liczba szkół podstawowych	2
2	Liczba oddziałów szkół podstawowych	21
3	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	
4	Liczba gimnazjów	1

5	Liczba uczniów gimnazjum	195
6	Liczba oddziałów gimnazjum	8
7	Razem uczniów	607
8	Przedszkola	-
9	Liczba oddziałów „0”	4
10	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych „0”	58

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

Średnia liczba dzieci i oddziałów w szkołach gminy w latach 2001 – 2003

Rok szkolny	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Średnia liczba dzieci w oddziale
2001/2002	694	36	19,3
2002/2003	689	35	19,7

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Rościszewo

Stan bazy oświatowej gminy jest zróżnicowany. Szkoła Podstawowa w Rościszewie i Gimnazjum mieszczą się w jednym budynku. Z uwagi na fakt, że został on oddany do użytku w 1997 r. jest wyposażony w salę gimnastyczną oraz dwie pracownie komputerowe- odrębne dla gimnazjum i szkoły podstawowej. Zdecydowanie gorszy jest stan budynków filialnych. Szkoła w Łukomiu została natomiast oddana do użytku we wrześniu 2004r. Jest to nowoczesny obiekt, jednakże z uwagi na szczupłość środków budowa sali gimnastycznej planowana jest w drugim etapie budowy. Gmina przygotowała pomieszczenie na salę komputerową, której wyposażenie leży w gestii Ministerstwa Edukacji i Sportu.

W 2003r zatrudnionych było 29 nauczycieli w szkole podstawowej i 13 nauczycieli w gimnazjum.

Biblioteki

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Rościszewie. Posiada ona w swych zbiorach ponad 20 tysięcy woluminów. Dodatkowo można korzystać z filii biblioteki znajdującej się w Łukomiu.

9. KULTURA I SPORT

Kultura

Na terenie gminy nie funkcjonuje dom kultury. W miejscowościach: Rościszewo, Polik, Łukomie, Kuski, Lipniki, Borowo, Rzeszotary Chwały, Rzeszotary Stara Wieś funkcjonują

remizy strażackie, w których organizowane są imprezy kulturalne. Corocznie organizowane są dożynki gminne, zaś w dniu św. Floriana odbywają się uroczystości Dnia Strażaka.

Sport

Na terenie gminy działają dwa kluby sportowe. Są to Ludowy Klub Sportowy „Sparta” Rościszewo i Ludowy Klub Sportowy „Skrwa” Łukomie. Prowadzą one sekcje piłki nożnej juniorów i seniorów. Występują w klasie okręgowej rozgrywek. Do dyspozycji miłośników sportu pozostają boiska sportowe w Rościszewie i Łukomiu oraz sala gimnastyczna przy publicznej Szkole Podstawowej w Rościszewie.

Corocznie organizowany jest turniej piłki nożnej o puchar Wójta Gminy Rościszewo.

10. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Krajobraz i powierzchnia ziemi

Obszar gminy Rościszewo pod względem fizyczno – geograficznym przynależy do mezoregionu Równiny Raciążskiej leżącej w pasie wielkich dolin na Nizinie Północno-mazowieckiej. Teren gminy jest równinny i charakteryzuje się łagodną rzeźbą. Jej charakterystyczną cechą są liczne ciek wodne dopływające do Skrwy. Również wynikające z niewielkiego spadku Skrwy meandry nadają rzeźbie terenu malowniczy charakter. Wyraźne piętno na krajobrazie gminy odciska również sąsiedztwo Pojezierza Południowo-bałtyckiego. Dominują tam wysoczyzny młodoglacjalne z dużą liczbą zagłębień bezodpływowych związanych z procesem zanikania lodu lodowcowego, zagrzebanego w materiale morenowym lub lodowcowo-rzeczynym. Równinę pokrywają częściowo zwydmione piaski, spod których miejscami odslania się glina morenowa.

Kopaliny

Warunki geologiczne gminy jak i całego powiatu sierpeckiego przesądzają o braku znaczących surowców mineralnych nadających się do eksploatacji w większej niż lokalna skali. Występujące naturalne surowce okrucowe na obszarze gminy związane są głównie z czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych. Należą do nich żwiry i pospółki wydobywane lokalnie oraz glina na potrzeby cegielni w Babcu Piasecznym.

Gleby

Na terenie gminy Rościszewo dominują gleby bielcowe o charakterze lessowym i gleby brunatne kwaśne. Ze względu na różnorodny skład mechaniczny oraz właściwości fizyczne gleby posiadają różną wartość rolniczą. Najwięcej jest gleb lekkich IV i V klasy bonitacyjnej.

W dolinach rzek można spotkać również typowe twory aluwialne – mady. Cechą charakterystyczną gleb gminy Rościszewo jest wysoki odsetek gleb o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym. Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich.

Procentowy udział poszczególnych klas gruntów ornych przedstawia się następująco

klasa gleby	% ogółu
II	0,03
IIIa	1,36
IIIb	5,73
IVa	16,38
IVb	16,66
V	34,13
VI	25,7

*Podstawa: dane Urzędu gminy Rościszewo

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Rościszewo należy do zlewni rzeki Skrwy Prawej. Zlewnia ta charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem terenów zalesionych i łąk oraz mniejszym udziałem gruntów ornych. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest znaczące ograniczanie obszarowe spływu zanieczyszczeń. Zlewnię pokrywają gliny i piaski zwałowe, w obniżeniach zaś znajdują się torfy. Występują liczne ciek i rowy melioracyjne. Najważniejsze spośród nich to: Chraponianka, Raciążnica, Kanał Pszczele i Kanał Września.

Zagrożeniem dla Skrwy jest możliwość przedostawania się zanieczyszczeń obszarowych (użytki rolne, zabudowa mieszkalno gospodarcza). Intensywność tych zagrożeń zależna jest od warunków hydrometeorologicznych i wielkości dawek stosowanych w rolnictwie nawozów i środków ochrony roślin. Według ostatnich badań woda w rzece Skrwa Prawa odpowiadała III klasie czystości.

Na terenie gminy Rościszewo nie występują jeziora, których nie brak na sąsiadującej z Równiną Raciąską Równinie Urszulewskiej.

Małe zbiorniki retencyjne i stopnie wodne

Na przepływającej przez gminę rzece Skrwie w miejscowościach Łukomie i Nadolnik zachowały się pozostałości infrastruktury służącej do spiętrzeń, które wykorzystywano w przeszłości do celów gospodarczych. Obiekty są w złym stanie technicznym i wymagają remontu.

W gminie wykonano meliorację na ponad 90% terenów, które wymagały tego zabiegu. Zmeliorowano 4770 ha gruntów i wybudowano 213 km otwartych rowów melioracyjnych.

Wody podziemne

Eksploatowane na terenie gminy Rościszewo wody podziemne pochodzą z utworów czwartorzędowych. Decydują o tym największe zasoby wód, najłatwiejsza ich odnawialność oraz niewielka głębokość sprzyjająca budowie ujęć. Poziom czwartorzędowy charakteryzuje się zmienną głębokością występowania (od kilku do 150 m), różną miąższością, zmiennym stopniem izolacji od wpływu czynników powierzchniowych, jak też zróżnicowaną wydajnością eksploatacyjną uzyskiwaną z poszczególnych źródeł. Stwierdzone w czwartorzędowym poziomie zanieczyszczenia najczęściej wiążą się z obszarami, gdzie brak jest izolacji w stropie.

W ostatnich latach nastąpiło znaczne ograniczenie retencji podziemnej, związane z utrzymującą się suszą hydrologiczną (najniższymi w porównaniu do innych regionów kraju opadami atmosferycznymi). Lokalne i okresowe obniżenia zwierciadła wód podziemnych są spowodowane odwodnieniami budowlanymi i eksploatacją kopalni. Trwałe obniżenie przypowierzchniowych horyzontów wodonośnych wywołane jest również jednostronną melioracją użytków rolnych.

Klimat

Klimat Gminy Rościszewo posiada wszystkie główne cechy klimatu Polski tzw. klimatu przejściowego. Charakteryzuje się on znacznymi wahaniami przebiegu pór roku, w następujących po sobie latach oraz dużą zmiennością pogody we wszystkich sezonach. Na terenie gminy występuje makroklimat centralny o cechach kontynentalnych, z brakiem określonych mas powietrza, bardzo małymi opadami (rzędu 500-550mm przy średniej z wielolecia 600mm) i zbliżonymi do średnich krajowych amplitudach temperatury. Parowanie terenowe wynosi ok. 500 mm/rok, co w zestawieniu z rocznym opadem powoduje występowanie deficytu wody w glebie oraz zjawisko głębokich niżówek w lokalnie zasilanych ciekach. Średnie roczne zachmurzenie w województwie mazowieckim wynosi przeciętnie 6,6-6,8 w skali pokrycia nieba 0-10.

Długość okresu wegetacyjnego roślin wynosi w gminie ok. 210 dni, a średnia wilgotność względna powietrza 78%.

Temperatura powietrza ma związek z położeniem województwa w obszarze wpływów kontynentalnych klimatu i częściowo na północy wpływów Bałtyku oraz zróżnicowaniem wysokościowym podłoża. Średnia temperatura powietrza wynosi 8,2° C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń – ze średnią temperaturą ok. -1,7° C, a najcieplejszym lipiec z temperaturą 19° C.

Rozkład kierunków wiatru w roku wiąże się z warunkami ogólnocyrkulacyjnymi i lokalnymi (rzeźbą terenu). Wiatry mają przeważający kierunek zachodni (43%). W okresie letnim wzrasta udział wiatrów północno-zachodnich, zimą- południowo-zachodnich. W przejściowych porach roku pojawiają się wiatry z kierunku wschodniego, a jesienią południowo-zachodniego.

Powietrze

Na terenie gminy nie występują ekstremalne źródła zanieczyszczenia powietrza, a na stan czystości atmosfery wpływ mają emitory z kotłowni gospodarstw domowych opalanych głównie węglem kamiennym oraz emitory z kotłowni budynków użyteczności publicznej. Z tych też powodów największy poziom zanieczyszczeń powietrza notowany jest w okresie grzewczym. Mniejszy udział mają emisje zanieczyszczeń ze źródeł mobilnych.

Obszar gminy należy do klasy wynikowej A dla wszystkich zanieczyszczeń (SO₂, NO₂, Pb, C₆H₆, CO, O₃). Oznacza to, że zanieczyszczenia nie przekraczają dopuszczalnych poziomów nawet bez stosowania marginesów tolerancji. Szacunkowa roczna emisja zanieczyszczeń z gospodarstw domowych zlokalizowanych na terenie gminy Rościszewo wynosi:

- dwutlenku siarki 130,76 Mg
- tlenków azotu 24,66Mg
- tlenków węgla 199,58 Mg
- dwutlenku węgla 15427,15 Mg
- pyłów 100,94 Mg

Zanieczyszczenia atmosfery pyłami, SO₂ i CO wahają się w okolicach 30% średniorocznych wartości tych związków. W przypadku NO₂ wskaźnik ten sięga 50% dopuszczalnych wartości.

Szata roślinna

Teren, na którym leży gmina Rościszewo przynależy do Niziny Północno-mazowieckiej. Charakterystycznymi cechami tego regionu jest brak buka, jodły, jaworu i brzośki oraz obecność naturalnych placówek modrzewia polskiego. Na terenie tym występują głównie bory sosnowe oraz rozpowszechniona jest roślinność torfowiskowa i piaszczysta. Flora gminy należy do środkowoeuropejskiej prowincji lasów liściastych i mieszanych i obejmuje ponad 2300 gatunków roślin naczyniowych i ponad 2000 gatunków roślin plechowych. Typową klasą roślinności tego terenu są lasy mieszane rzędu Fagetalia zastępowane na sandrach przez bory, z którymi wiąże się proces bielocowania przeważających pierwotnie gleb brunatnych. Zalesienie gminy jest bardzo niskie. Powierzchnia lasów wynosi jedynie 1323 ha, co stanowi 11,5% powierzchni gminy (śr. dla powiatu 13,8%, dla województwa 22,5%).

Największy kompleks leśny znajduje się w dorzeczu rzeki Skrwy. Przy tak niskim wskaźniku zalesienia ważnym elementem szaty roślinnej są zadrzewienia śródpolne, przydrożne, rosnące na placach skwerach i nieużytkach.

Na obszarze gminy Rościszewo znajdują się dwa zespoły dworsko parkowe: w Łukomiu i w Rościszewie wpisane do rejestru zabytków.

Zwierzęta

Świat zwierząt na terenie gminy jest uwarunkowany różnymi typami środowisk. Pod względem zoogeograficznym obszar gminy Rościszewo należy do prowincji europejsko-zachodniosyberyjskiej. Występują tutaj zwierzęta leśne takie jak jeleń, sarna, dzik, liczne ptaki. Wśród zwierząt znajdują się również typowe dla tundry i tajgi gatunki jak: puszczyk, zajęc bielak, łoś, jarząbek, orzechówka. Na nizinach występują m.in. ropucha szara, padalec, zaskroniec, zięba, kaczka krzyżówka, jastrząb, wiewiórka pospolita, zajęc szarak. Żyją tu również zagrożone dawniej wyginięciem a obecnie liczniejsze: bóbr, kruk, kormoran czarny, łabędź niemy i bocian czarny. W wodach żyją wydry oraz liczne gatunki wodnego ptactwa: perkozy, kaczki, mewy. Spośród ryb najczęściej występują ukleja, płoć, leszcz, lin, karp, okoń, szczupak i węgorz. Łąki są terenem lęgowym ptaków czajek i bekasów. Na polach uprawnych i wśród zabudowań żyją myszy i norniki, a spośród ptaków kuropatwy, przepiórki, jerzyki, gołębie i jaskółki. Ponadto występują również: skowronki, słowiki, wilgi, grzywacze, dzikie króliki, kuny, tchórze, pizmaki słonki i łyski.

11. OCHRONA ŚRODOWISKA

Tereny chronione

Na terenie gminy znajduje się część Obszaru Chronionego Krajobrazu Przyczecze Skrwy Prawej. Obszar chronionego krajobrazu jest formą ochrony przyrody. Obszary takie zajmują rozleglejsze tereny niż parki krajobrazowe i obejmują pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, pola wydymowe, torfowiska. Obszary chronionego krajobrazu są przeznaczone głównie na rekreację, a działalność gospodarcza podlega tylko niewielkim ograniczeniom (zakaz wznoszenia obiektów szkodliwych dla środowiska i niszczenia środowiska naturalnego).

Obszar Chronionego Krajobrazu Przyczecze Skrwy Prawej został utworzony w 1988r. na mocy Uchwały Nr 163/XXVI/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku. Powierzchnia tego obszaru wynosi 33338 ha i obejmuje swoim zasięgiem również tereny pobliskich gmin: Szczutowo, Sierpc, Mochowo i Brudzeń Duży. Obszar umiejscowiony jest we wschodniej, północnej i zachodniej części gminy Rościszewo. W jego skład wchodzi:

- dolina rzeki Skrwy,

- tereny użytków zielonych;
- tereny lasów;
- rolnicza przestrzeń produkcyjna;
- tereny zabudowy w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ponadto na terenie gminy ustanowiono 8 użytków ekologicznych. Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu. Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym. Nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych. Powierzchnia użytków ekologicznych w gminie Rościszewo wynosi 5,1 ha. Obejmują one tereny zabagnione, położone w różnych siedliskach leśnych.

Stosownie do kierunków zagospodarowania gminy Rościszewo określonych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania gminy przewidziano na jej terenie obszary, na których wyklucza się inwestycje. Są to użytki zielone spełniające funkcje układów wentylacyjno – odwadniających oraz te tereny, które należy poddać ochronie z uwagi na przepisy prawa dotyczące otuliny parku krajobrazowego. Na rzece dopuszcza się odtworzenie, po uprzednim sporządzeniu oceny oddziaływania na środowisko przyrodnicze istniejących urządzeń piętrzących w celu wykorzystania spiętrzeń do celów gospodarczych (młyny, elektrownie wodne).

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Rościszewo znajdują się uznane pomniki przyrody, które stanowią pojedyncze drzewa, skupienia i aleje drzew. Na szczególną uwagę zasługują parki podworskie:

- park w Łukomiu o powierzchni 2,76 ha w którym znajdują się: 2 lipy drobnolistne, dąb szypułkowy, aleja grabowa i topola czarna.
- park w Rościszewie o powierzchni 2,25 ha, w którym znajdują się: grab pospolity, jesion wyniosły, aleja lipowa, jawor, lipa drobnolistna i klon.

Z innych pomników przyrody należy wymienić dąb szypułkowy we Wrześni i sosnę pospolitą w Nadolniku.

Zespoły parkowo - dworskie stanowią jedną niepodzielną nieruchomość i objęte są ochroną konserwatorską i ekologiczną. Sferę ekologiczną stanowi granica zespołu. Obiekty te mogą pełnić funkcje obiektów publicznych, rekreacyjno –turystycznych, obiektów kultury, ośrodków szkoleniowych, obiektów mieszkalnych – rezydencji. Każdorazowa zmiana funkcji obiektu winna być uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Podobnie wszelkie prace i roboty wymagają uzgodnień tego organu.

Celem ochrony pomników przyrody znajdujących się na terenie gminy jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej i historycznej. Obiekty te wyróżniają się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. W stosunku do pomnikowych drzew nie przewiduje się żadnej ingerencji w pobliżu obiektów oraz prowadzenia instalacji infrastrukturalnych oraz wycinania, niszczenia lub uszkodzenia.

Gospodarka odpadami

Gmina Rościszewo nie posiada własnego składowiska odpadów. Gmina korzysta ze składowiska odpadów w Rachocinie, w gminie Sierpc, którego właścicielem jest Urząd Miasta w Sierpcu. Rolniczy charakter gminy sprawia, że odpady przemysłowe i niebezpieczne występują w znikomych ilościach. Szacuje się, że zorganizowany system wywozu odpadów obejmuje 60% ogółu odpadów komunalnych. Rościszewo przystąpiło do Stowarzyszenia Gmin Powiatu Sierpeckiego, którego jednym z celów jest m.in. budowa międzygminnego składowiska odpadów.

Najpowszechniejszym systemem wywozu odpadów na terenie gminy jest wywóz na podstawie indywidualnych umów z uprawnionym wywoźnikiem (EMPEGEK Sierpc). Odbywa się on w oparciu o pozostające na posesjach pojemniki o poj. 120l. Szacuje się, że taki sposób wywozu obejmuje 60% mieszkańców gminy. Pozostali mieszkańcy nie podpisali umów i samodzielnie zagospodarowują odpady, przechowują i transportują do miejsca składowania. Niestety część z tych odpadów spalana jest w przydomowych kotłowniach i trafia na tzw. „dzikie wysypiska”. Przyczynia się to do znaczącej emisji pyłów i odorów dokuczliwych szczególnie w miesiącach jesiennych i zimowych.

Zbieraniem i wywozem nieczystości komunalnych zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „EMPEGEK” z siedzibą w Sierpcu. Transportem i zbieraniem odpadów innych niż komunalne zajmują się Przedsiębiorstwo Usługowo- Handlowe „SO” z siedzibą w Nowym Miszewie, Zakład Energetyczny Płock „Dystrybucja Zachód” sp. z o.o. z

siedzibą w Sierpcu, HYDROPOL sp. z o.o. z siedzibą w Gostyninie, „AWAS SERWIS” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, „ALGADER HOFMAN” sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, „ZŁOMSTAL” Wojciech Łukomski z siedzibą w Mochowie, „ZŁOM – STAL” Mariusz Ręczkowski z siedzibą w Osieku.

Z początkiem 2004r. na terenie gminy wprowadzono system selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” metodą trzech worków. Firma Przedsiębiorstwo Usługowo- Handlowe „SO” z siedzibą w nowym Miszewie dostarcza odpłatnie mieszkańcom worki do segregacji powstających w gospodarstwach domowych odpadów. Wydzielane są: makulatura (worek niebieski), tworzywa sztuczne (worek czerwony) i szkło (worek żółty). Odbiór odpadów (transportem i na koszt odbiorcy) następuje w cyklach miesięcznych na podstawie ustalanego raz do roku harmonogramu. Wg danych przedsiębiorcy w ten sposób, w pierwszej połowie 2004r. zebrano ponad 20 000 kg odpadów.

Poprawa jakości powietrza

Zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi w gminie Rościszewo jest możliwe poprzez przedostanie się zanieczyszczeń z zakładów mieszczących się na terenie miast Sierpca i Płocka. Awaryjne uwolnienie całkowitej posiadanej przez zakłady ilości toksycznego środka przemysłowego może przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych spowodować zagrożenie dla zdrowia mieszkańców gminy.

Dodatkowo potencjalne zagrożenie na terenie gminy stwarza transport drogą wojewódzką toksycznych środków przemysłowych.

Należy ograniczyć również lokalne źródła emisji zanieczyszczeń powstających w gospodarstwach rolnych, będących także źródłami odorów.

Natężenie ruchu komunikacyjnego na drogach w gminie nie jest duże. Umiarkowane uciążliwości ze względu na hałas komunikacyjny i emisje zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego stwarza droga wojewódzka dla mieszkańców miejscowości Babiec Piaseczny i Rościszewo. Wynika to z dość znacznego udziału w ruchu na tej drodze wielkogabarytowych pojazdów ciężarowych.

Głównym zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego na terenach rozwoju procesów urbanistycznych jest stosowanie tradycyjnych systemów ogrzewania. W celu ochrony powietrza należy stopniowo zastępować węglowe systemy ogrzewania paliwami ekologicznie czystymi (olej opałowy, gaz). Modernizacje te powinny w pierwszej kolejności objąć obiekty użyteczności publicznej, np. szkoły, ośrodki zdrowia, jak również osiedla mieszkaniowe i zakłady rzemieślnicze. Wszystkie nowo powstające inwestycje powinny być wyposażone w ekologiczne źródła energii z preferencją dla zbiorczych systemów ciepłowniczych.

12.TURYSTYKA

Przebiegająca przez teren gminy rzeka Skrwa stwarza korzystne warunki do uprawiania turystyki. Skoncentrowana jest tam zabudowa letniskowa. Prywatni właściciele użytkują tutaj ok. 25 domków o różnym standardzie. Są one w posiadaniu głównie mieszkańców pobliskiego Sierpca i Płocka. Zgodnie z przygotowanym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy przewiduje się, że zabudowa turystyczna i rekreacyjna powstanie we wsiach: Borowo, Nowy Zamość Rzeszotary Zawady i Rzeszotary Chwały. Duże nadzieje należy wiązać z planowanym zbiornikiem retencyjnym na rzece, który otworzyłby duże możliwości do uprawiania sportów wodnych i szeroko rozumianej rekreacji. Skrwa jest traktem wodnym uczęszczanym przez kajakarzy. Odcinek rzeki na terenie gminy jest malowniczy i urozmaicony. Młyn w Łukomiu wymusza ręczne przenoszenie łódek, przez co pozwala turystom na lepsze poznanie okolicy, zwłaszcza drewnianego kościoła na skarpie.

Na terenie gminy, w miejscowości Nowy Zamość funkcjonuje również gospodarstwo agroturystyczne oferujące potencjalnym turystom możliwości wypoczynku na łonie natury i wczasy w siodle.

CZĘŚĆ II - ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

Analiza SWOT jest jedną z prostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. korzystne położenie) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości)
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, któremu służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans
- wzmocnianie słabych stron
- opieranie się na mocnych stronach.

W przedstawionych poniżej tabelach przyjęto podział tematyczny zbieżny w dużej mierze z tym zastosowanym w części opisowej „Profil społeczno – gospodarczy gminy”. Z tego względu wskazanie dodatnich i ujemnych czynników ujęto w formie tabelarycznych zestawień w poszczególnych grupach tematycznych.

2. TABELE ANALIZY SWOT

Tabela 1. Uwarunkowania ogólne.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Bliskość miasta Sierpca i Płocka. Czyste środowisko naturalne.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Brak bogactw naturalnych. Brak atrakcyjnych przyrodniczo terenów.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Wykorzystanie funduszy strukturalnych,</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Nierównomierny rozwój poszczególnych miejscowości. Duży obszar chroniony ze względu na środowisko naturalne. Bliskość Sierpca powodująca absorpcję przez niego potencjalnych inwestycji.</p>

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Elastyczne, dostosowujące się do rynku indywidualne rolnictwo. Możliwości wyodrębnienia terenów pod inwestycje. Wysoki poziom akceptacji zarówno władz gminy jak i lokalnej społeczności dla potencjalnych inwestorów.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Słaba kondycja ekonomiczna małych przedsiębiorstw. Oficjalne i ukryte bezrobocie. Zbyt słabo rozwinięta sfera usług turystycznych. Niska siła nabywcza miejscowej ludności.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Wykorzystanie funduszy strukturalnych dla przedsiębiorców, Powstawanie i koordynacja działań instytucji wspierających rozwój lokalny.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p>

<p>Potencjalna konkurencyjność inwestycyjna sąsiednich gmin o zbliżonym profilu.</p> <p>Niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów.</p> <p>Częste zmiany w prawie gospodarczym.</p> <p>Brak inwestorów zewnętrznych.</p> <p>Niewielkie możliwości dywersyfikacji działalności gospodarczej.</p>
--

Tabela 3. Ludność

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Liderzy społeczności lokalnych w miejscowościach gminy.</p> <p>Wzrost zainteresowania wykształceniem i kwalifikacjami zawodowymi młodych ludzi.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Niewielka aktywność społeczna.</p> <p>Duży odsetek mieszkańców utrzymujących się z pomocy społecznej.</p> <p>Tendencja do zamykania się społeczności lokalnych w obrębie poszczególnych miejscowości.</p> <p>Trudna sytuacja ekonomiczna dużej części społeczności.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Niewykorzystany duży potencjał ludzki.</p> <p>Przewaga ludzi młodych, wchodzących w wiek produkcyjny.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Nadchodzący niż demograficzny.</p> <p>Perspektywa odpływu wykształconej młodzieży.</p> <p>Mały procent klasy średniej wśród ludności.</p>

Tabela 4. Rynek pracy.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Zwiększająca się liczba przedsiębiorstw.</p> <p>Aktywność Powiatowego Urzędu Pracy.</p> <p>Znajomość rynku pracy.</p> <p>Elastyczność młodych ludzi i dostosowywanie umiejętności do wymogów rynku pracy.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Duże bezrobocie.</p> <p>Duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych.</p>

<p>Niska dynamika wzrostu liczby miejsc pracy.</p> <p>Duży odsetek bezrobotnych o najniższych kwalifikacjach.</p>
<p>Szanse</p>
<p>Wzrost zainteresowań edukacyjnych.</p> <p>Potencjalne polepszenie wskaźników makroekonomicznych.</p> <p>Realizacja programów aktywizacji zawodowej, finansowanych z Funduszu Pracy oraz współfinansowanych z europejskich funduszy strukturalnych.</p>
<p>Zagrożenia</p>
<p>Duża liczba osób biernych zawodowo.</p> <p>Spadek aktywności zawodowej bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.</p> <p>Duże bezrobocie wśród młodzieży kończącej naukę (w tym, osób z wyższym wykształceniem),</p> <p>Brak bezpośredniej zależności pomiędzy działaniami aktywizującymi a efektywnością tych działań,.</p>

Tabela 5. Infrastruktura techniczna

<p>Mocne strony</p>
<p>Determinacja władz gminnych i priorytetowy nacisk na rozwój infrastruktury jako warunek dalszego rozwoju.</p>
<p>Słabe strony</p>
<p>Niski wskaźnik zwodociągowania gminy.</p> <p>Brak sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.</p> <p>Zły stan techniczny dróg powiatowych i gminnych.</p> <p>Brak sieci gazowej.</p>
<p>Szanse</p>
<p>Fundusze strukturalne jako źródła finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej.</p>
<p>Zagrożenia</p>
<p>Niedostatek środków własnych na rozpoczęcie inwestycji.</p> <p>Zróżnicowanie interesów poszczególnych miejscowości gminy.</p>

Tabela 6. Oświata, kultura, turystyka.

Mocne strony
Prężne szkolnictwo na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Obiekty zabytkowe.
Słabe strony
Brak placówek szkolnictwa ponad gimnazjalnego. Niedostateczna promocja walorów turystycznych gminy. Zły stan techniczny obiektów zabytkowych. Niewielka liczba gospodarstw agroturystycznych, ścieżek rowerowych.
Szanse.
Poprawa wyposażenia szkół gminy. Rozwijające się programy stypendialne. Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych. Wykorzystanie europejskich funduszy strukturalnych. Współpraca ze stowarzyszeniami kultury, sportu i turystyki.
Zagrożenia
Niska subwencja oświatowa. Niewystarczające dotacje dla instytucji kultury. Brak środków finansowych na inwestycje i remonty obiektów zabytkowych i placówek oświatowych.

Tabela 7. Bezpieczeństwo, administracja i opieka społeczna.

Mocne strony
Stosunkowo niski wskaźnik przestępstw. Współpraca straży pożarnej i policji ze społecznościami lokalnymi. Skuteczne, sprawne i zorientowane na rozwój władze gminy.
Słabe strony
Niedostateczne wyposażenie sprzętowe jednostek policji, straży pożarnej oraz struktur zarządzania kryzysowego. Małe środki finansowe na realizację zadań w/w służbach. Brak odpowiedniej siedziby dla władz gminy sprzyjającej sprawnej obsłudze interesantów. Duża liczba osób – beneficjentów systemu opieki społecznej.
Szanse

<p>Pozyskiwanie środków unijnych na wzmocnienie bezpieczeństwa.</p> <p>Możliwość pozyskania środków wspólnotowych na rewitalizację obiektów, które zostaną zaadaptowane na potrzeby siedziby władz gminnych.</p> <p>Wzmocnienie współpracy społeczności lokalnej z podmiotami działającymi w sferze szeroko pojętego bezpieczeństwa.</p>
Zagrożenia
<p>Wzrost przestępczości, w tym zwłaszcza młodocianych.</p> <p>Poszerzanie się obszarów występowania patologii społecznych.</p> <p>Dalsze ubożenie społeczeństwa połączone z rozwarstwieniem majątkowym.</p> <p>Niestabilna polityka państwa w zakresie opieki społecznej.</p>

Tabela 8. Ochrona zdrowia.

Mocne strony
<p>Wysoki poziom świadczonych usług medycznych.</p> <p>Brak czynników środowiskowych mogących wpływać negatywnie na stan zdrowia populacji gminy.</p>
Słabe strony
<p>Starzenie się populacji oraz niski poziom życia mieszkańców,</p> <p>Niedobory finansowe w opiece zdrowotnej przejawiające się niedostatecznym wyposażeniem placówki ochrony zdrowia.</p>
Szanse
<p>Zmiany ustawodawstwa w zakresie opieki zdrowotnej,</p> <p>Racjonalizacja wydatków na służbę zdrowia.</p> <p>Realizacja Narodowego Programu Zdrowia.</p>
Zagrożenia
<p>Marginalizacja placówek opieki zdrowotnej.</p> <p>Kontrakty na świadczenia medyczne ZOZ-ów poniżej kosztów wykonania.</p> <p>Niedostateczna infrastruktura instytucji i stowarzyszeń promujących zdrowie.</p>

Tabela 8. Ochrona środowiska.

Mocne strony
<p>Występowanie obszarów prawnie chronionych.</p> <p>Brak uciążliwego dla środowiska przemysłu.</p>

Potencjał ekologiczny i turystyczny Skrzy Prowej.
Słabe strony
Niedostatecznie rozwinięty system gospodarki odpadami Niska świadomość ekologiczna ludności. Brak sieci gazowej. Brak sieci kanalizacji sanitarnej.
Szanse
Wykorzystanie wsparcia funduszy strukturalnych dla poprawy jakości środowiska w gminie. Edukacja ekologiczna społeczeństwa. Wprowadzanie rozwiązań promujących zachowania proekologiczne.
Zagrożenia
Wysokie koszty rozwiązań ekologicznych. Brak klarownej polityki makroekonomicznej w zakresie ochrony środowiska.

3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT

Analiza SWOT wykonana w oparciu o Profil Społeczno-Gospodarczy Gminy Rościszewo sytuuje najpoważniejsze zagrożenia, a zarazem najsłabsze elementy w sferze dotyczącej infrastruktury technicznej. Zakres zadań do wykonania jest szeroki, co w zestawieniu z niewielkimi środkami, jakie gmina może przeznaczyć na ten cel może przesądzić o trwałej marginalizacji gminy. Niekorzystnie wypada również analiza dotyczącą ludności gminy. Problemami są przede wszystkim wysoka stopa bezrobocia, duża liczba osób trwale bezrobotnych oraz znaczna liczba osób objętych pomocą społeczną.

CZĘŚĆ III. STRATEGIA ROZWOJU

Strategia gminy musi być dostosowana do zadań, jakie wspólnota samorządowa obowiązana jest realizować. Zadania te zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym obejmują w szczególności sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych,
- wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego,
- magazynu przeciwpowodziowego,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- promocji gminy,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Przepisy prawa określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy. Przekazanie gminie w drodze ustawy nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji. Ponadto ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

Najważniejszym zatem zadaniem jest zaspokajanie przez gminę potrzeb zbiorowych wspólnoty, czyli zgodnie z ustawą, jej mieszkańców. Dlatego priorytetowym celem gminy musi być dążenie do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Realizacja tego celu wymaga stworzenia warunków do wzrostu gospodarczego, który nie jest możliwy bez poprawy konkurencyjności gminy.

Tak rozumiana misja władz gminy pozwala sformułować cel nadrzędny, jakim jest

Uczynienie z obszaru gminy bezpiecznej przestrzeni życiowej, zdolnej zapewnić mieszkańcom warunki do wszechstronnego rozwoju, ukierunkowanej na poprawę sytuacji ekonomicznej członków wspólnoty, promującej rozwój więzi lokalnej przy zachowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego.

Realizacji celu nadrzędnego będzie służyło sześć celów strategicznych, których uszczegółowieniem będą cele operacyjne.

Cel strategiczny nr 1	Cele operacyjne
Rozbudowa infrastruktury technicznej i	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja dróg gminnych • Budowa i modernizacja urządzeń do poboru i zaopatrzenia w wodę. • Modernizacja oświetlenia ulic

Cel strategiczny nr 2	Cele operacyjne
Poprawa bezpieczeństwa i poziomu obsługi mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja na cele siedziby władz gminy pałacu w Rościszewie • Modernizacja sprzętu i bazy technicznej jednostek OSP. • Budowa chodników oraz utworzenie ścieżek rowerowych.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie zajęć w szkołach mających na celu zapobieganie patologiom społecznym
--	--

Cel strategiczny nr 3	Cele operacyjne
Podjęcie działań mających na celu pobudzenie działalności gospodarczej na terenie gminy oraz napływ inwestorów zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie preferencji podatkowych dla podmiotów gospodarczych. • Inicjowanie i wspieranie tworzenia grup producentów rolnych. • Powstanie Punktu Informacji Gospodarczej na terenie gminy. • Promocja gminy z wykorzystaniem stron www.

Cel strategiczny nr 4	Cele operacyjne
Działania w zakresie ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Termorenowacja Ośrodka Zdrowia w Rościszewie. • Podjęcie działań promujących profilaktykę zdrowotną – „Białe niedziele”, wizyta mammobusu. • Wprowadzenie cyklu zajęć gimnastyki korekcyjnej w szkołach podstawowych i gimnazjum.

Cel strategiczny nr 5	Cele operacyjne
Ochrona środowiska naturalnego i promocja turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa zbiornika retencyjnego na Skrwie Prawej i zagospodarowanie go dla celów turystyki. • Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. • Opracowanie informatora promującego walory turystyczne gminy. • Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. • Utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego dla rolników pragnących prowadzić działalność agroturystyczną.

Cel strategiczny nr 6	Cele operacyjne
Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi edukacji z zaspokojeniu potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja gminnej bazy oświatowej. • Budowa i modernizacja gminnej bazy sportowej. • Budowa izby pamięci F. Chopina w remontowanym pałacu w Rościszewie. • Doksztalcanie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli. • Stworzenie uczniom możliwości uczestniczenia w szerszej gamie zajęć pozalekcyjnych.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja strategii powinna przyczynić się do osiągnięcia zamierzonego celu nadrzędnego.

Będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Władze gminy, przedstawiając niniejszy dokument mają nadzieję, że stanie się on ważnym wydarzeniem w rozwoju wspólnoty samorządowej, jest wyrazem dążeń i aspiracji jej mieszkańców oraz wskazuje jasno wytyczony, możliwy do zrealizowania cel. Jego osiągnięcie nie będzie jednak możliwe, bez wysiłku całej wspólnoty samorządowej. Priorytetem jest rozwój gospodarczy gminy. Bez niego trudno sobie wyobrazić realizację celu nadrzędnego. Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych (takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp.), przed jakimi staje władza lokalna. Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Symptomy ożywienia gospodarczego w Polsce, płynący coraz szerszy strumień dotacji wspólnotowych pozwala z optymizmem patrzeć w przyszłość. Przygotowana Strategia Rozwoju Gminy Rościszewo jest tym instrumentem, który pozwoli w sposób planowy i celowy wykorzystać zewnętrzne i wewnętrzne szanse rozwoju.